

st. kpt. dr Piotr Sowizdraniuk

Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Zmiany w zakresie organizacji i oceny testów sprawności fizycznej w procesie rekrutacji do służby kandydackiej i ich wpływ na proces naboru do policealnych szkół Państwowej Straży Pożarnej

Streszczenie

Sprawność fizyczna odgrywa ważną rolę w pracy strażaka, między innymi dlatego jej ocena stanowi jeden z istotnych elementów postępowania rekrutacyjnego do służby w Państwowej Straży Pożarnej. Do tej pory przy naborze do służby kandydackiej i przygotowawczej stosowane były różne kryteria oceny tych samych konkurencji. Obowiązujące od 9 stycznia 2016 roku Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej wprowadziło ujednoczenie kryteriów oceny stopnia sprawności fizycznej, tym samym istotnej zmianie uległy zasady naboru do policealnych szkół pożarniczych.

W celu pokazania wpływu wprowadzonych zmian na przeprowadzenie i zaliczenie poszczególnych prób sprawnościowych przez kandydatów do szkół pożarniczych, analizie poddano wyniki testów sprawności fizycznej uzyskanych przez ponad 10 000 kandydatów ubiegających się o przyjęcie do szkół aspirantów PSP w Krakowie i Poznaniu oraz do Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie w latach 2010–2014 oraz przedstawiono techniczne aspekty przeprowadzenia próby wydolnościowej. Wykazano, że przy zastosowaniu obecnych kryteriów znacząco wzrosła liczba osób, które nie byłyby w stanie osiągnąć pozytywnej oceny sprawności fizycznej. W biegu na 50 m, spośród 10 522 przystępujących do konkurencji, zaliczenie uzyskałoby 1580 osób (15% badanej populacji), czyli o 7885 mniej niż miało to miejsce w oparciu o stare kryteria oceny. W biegu na 1000 m i podciąganiu na drążku – konsekwencje zmian nie są już tak wyraźne, w pierwszym przypadku wzrost niezaliczonych testów dotyczyłby 652 z 8455 kandydatów, w drugim 1531 z 10 284 ocenianych. Przeprowadzenie próby wydolnościowej wymaga przygotowania

logistycznego i merytorycznego, wydłuża nawet o kilka dni czas trwania testów, co z pewnością zwiększa koszty przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego. Nowe rozporządzenie podaje zdecydowanie wyższe kryterium zaliczenia testów sprawnościowych niż wyniki średnie w populacji młodych mężczyzn. Jednocześnie w trakcie służby wymagania te ulegają znacznemu obniżeniu.

Słowa kluczowe: służba kandydacka, służba przygotowawcza, rekrutacja, test sprawności fizycznej

Changes in the Organisation and the Assessment of Physical Fitness Tests of the Candidates Applying to the State Fire Service Colleges and the Influence on the Recruitment Process

Abstract

Physical fitness plays an important part in the firefighter's job, that is why testing it is one of the crucial tasks during the recruitment process to State Fire Service. Till now there have been used various criteria while testing the same skills of the candidates. The Minister's of Internal Affairs and Administration regulation from the 21 December 2015 which has been in force from the 9 January 2016 standardizes the criteria of the physical fitness tests which the candidates must fulfill during the recruitment process. As a result, some necessary changes in the recruitment to the Fire Colleges have to be introduced. To show the influence of the introduced changes on testing every single fitness skill by the candidate applying to the Fire College, the paper analysis the fitness tests results obtained by more than 10 000 candidates applying to the Fire Colleges in Kraków, Poznań and Częstochowa during the years of 2010–2014. The article presents some technical aspects of the Harvard step-up-test. It has been pointed out that with the application of the present criteria, the number of persons who couldn't pass the fitness test would significantly increase. In the 50 m run from among 10 522 participants only 15 80 persons /15% of total number/ would pass, that is 7885 less than while the old criteria were in force. In case of 1000m run and chin up tests, the results are not so clear. In the first case 652 out of 845 candidate would fail and in the second one 1531 out of 10 284 would lose. The Harvard step-up-test requires long period of preparations which extends the time of conducting the

tests even by few days which in turn definitely increases the costs of the recruitment process. According to the new regulation the requirements to pass the fitness tests are higher than the average results among the population of young men. At the same time during the service in Fire Brigade, those requirements are significantly reduced.

Keywords: candidate service, probationary period, recruitment process, physical fitness test

WSTĘP

Czynny udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych prowadzonych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej w zakresie różnych dziedzin ratownictwa wymaga od strażaków posiadania szeregu specyficznych predyspozycji, w tym wysokiego poziomu sprawności fizycznej. Oczywistym wydaje się więc fakt jego oceny, i to zarówno w odniesieniu do osób ubiegających się o przyjęcie do służby przygotowawczej lub kandydackiej, jak i pełniących służbę w Państwowej Straży Pożarnej (PSP). Od wielu lat trwają natomiast dyskusje na temat tego, jaki zakres i wagę powinien mieć test sprawności fizycznej w procesie rekrutacji do służby. Stawiane są pytania dotyczące celowości wybranych konkurencji i kryteriów ich oceny.

Inspiracją do powstania artykułu stało się *Rozporządzenie w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej* [1], w którym opisano proces naboru do służby w PSP. W artykule analizie poddane zostały wyłącznie wybrane zapisy dotyczące trybu i zakresu testu sprawności fizycznej, głównie w odniesieniu do nowych kryteriów jego oceny w czasie naboru do służby kandydackiej oraz ewentualnego wpływu wprowadzonych rozwiązań na organizację naboru do służby w PSP.

Celem pracy jest ukazanie zmian i potencjalnych konsekwencji wprowadzenia w życie zapisów rozporządzenia [1] na proces rekrutacji do służby kandydackiej w szkołach kształcących w zawodzie technik pożarnictwa w zakresie oceny sprawności fizycznej kandydatów.

Analizie poddano zapisy dotychczas obowiązujących aktów prawnych regulujących zasady naboru do służby przygotowawczej i kandydackiej w PSP pod względem oceny poziomu sprawności fizycznej kandydatów. Przeanalizowano wyniki testów sprawności fizycznej ponad 10 tys. kandydatów

ubiegających się o przyjęcie do trzech policealnych szkół PSP w latach 2010-2014. Ze względu na zakres dostępnej dokumentacji badanie oparto na wynikach trzech podstawowych konkurencji wchodzących w skład testów sprawności fizycznej, tj.: biegu na 1000 m, biegu na 50 m oraz podciągania na drążku. Ocenie nie podlegały dodatkowe elementy testów sprawnościowych takie, jak: test umiejętności pływania oraz test wysokościowy z użyciem 20-metrowej drabiny, a także nie będąca do tej pory elementem rekrutacji do służby kandydackiej próba wydolnościowa i jej wyniki. W opracowaniu wyników nie dokonano podziału na płeć osób starających się o rozpoczęcie nauki w szkołach PSP. Przyjęto, że każda konkurencja sprawnościowa oceniona będzie jako osobny zbiór danych, w związku z czym nie było możliwości wskazania osób, które nie zaliczyły więcej niż jednej z nich. Oceniono, ilu egzaminowanych byłoby w stanie uzyskać pozytywny wynik w poszczególnych konkurencjach, gdyby były one odniesione do nowych kryteriów wynikających z analizowanego rozporządzenia [1].

Metody teoretyczne, które zostały zastosowane w pracy analitycznej i koncepcyjnej, to analiza, synteza, analogia i wnioskowanie, natomiast wśród metod empirycznych, którymi posłużono się w trakcie procesu badawczego było badanie dokumentacji i obserwacja.

1. WYNIKI

Zasady, warunki i tryb przyjmowania do służby kandydackiej w PSP określone zostały w *Rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad, warunków i trybu przyjmowania do służby kandydackiej w Państwowej Straży Pożarnej* [2]. W opracowaniu oparto się jedynie na zapisach dotyczących służby kandydackiej odbywanej w szkołach aspirantów PSP, w tym w Centralnej Szkole PSP. Po spełnieniu szeregu wymogów formalnych, o przyjęcie do służby kandydackiej w szkołach kształcących w zawodzie technik pożarnictwa, ubiegać może się osoba, która nie przekroczyła 23. roku życia i złożyła egzamin wstępny, którego zakres, termin i sposób przeprowadzenia – po uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej – określa komendant szkoły PSP [2, par. 2]. Od wielu lat elementem oceny kandydatów pod względem stopnia sprawności fizycznej był składający się z trzech konkurencji test. W jego skład wchodziły: bieg na 1000 m, bieg na 50 m oraz podciąganie na drążku, a od roku szkolnego 2013/14, także sprawdzian umiejętności pływania.

W badanym okresie kryteria związane z punktacją poszczególnych konkurencji sprawnościowych ulegały wielu zmianom, jednak minimalny próg zaliczenia konkurencji pozostawał taki sam. Niestety, pomimo podjęcia szeregu prób, autorowi nie udało się dotrzeć do podstaw i źródła uzasadniającego celowość poddawanych ocenie konkurencji oraz przyjętych wartości brzegowych pozwalających na uznanie uzyskanego wyniku za zaliczony. W celu uzyskania pozytywnej oceny z danej konkurencji, a co za tym idzie możliwości przystąpienia do kolejnego etapu procesu rekrutacji, należało osiągnąć następujące wyniki: podciąganie na drążku – minimum 10 powtórzeń, bieg na 50 m – maksymalny czas 7,65 s, bieg na 1000 m – maksimum – 3 min 35 s. Przykładowe zasady punktowania poszczególnych konkurencji i uzyskanych wyników, obowiązujące w roku szkolnym 2014/2015, zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Przeliczanie wyników konkurencji testu sprawnościowego na punkty dla kandydatów do służby kandydackiej w roku szkolnym 2014/2015

Bieg na 50 m (czas w s)	Liczba punktów	Bieg na 1000 m (czas w min)	Liczba punktów	Podciąganie na drążku (liczba podciągnięć)	Liczba punktów
powyżej 7,65	0,0	powyżej 3,35	0,0	poniżej 10	0,0
od 7,56 do 7,65	0,3	od 3,26 do 3,35	0,3	10	0,3
od 7,51 do 7,55	0,6	od 3,21 do 3,25	0,6	11	0,6
od 7,46 do 7,50	0,9	od 3,16 do 3,20	1,2	12	0,9
od 7,41 do 7,45	1,2	od 3,11 do 3,15	1,8	13	1,2
od 7,36 do 7,40	1,5	od 3,06 do 3,10	2,4	14	1,5
od 7,31 do 7,35	1,8	od 3,01 do 3,05	3,0	15	1,8
od 7,26 do 7,30	2,1	od 2,56 do 3,00	3,6	16	2,1
od 7,21 do 7,25	2,4	od 2,51 do 2,55	4,2	17	2,4
od 7,16 do 7,20	2,7	od 2,46 do 2,50	4,8	18	2,7
od 7,11 do 7,15	3,0	poniżej 2,46	5,4	19	3,0
od 7,06 do 7,10	3,3	–	–	20	3,3
od 7,01 do 7,05	3,6	–	–	21	3,6
od 6,96 do 7,00	3,9	–	–	22	4,2
od 6,91 do 6,95	4,2	–	–	23	4,8

c.d. Tabeli 1.

Bieg na 50 m (czas w s)	Liczba punktów	Bieg na 1000 m (czas w min)	Liczba punktów	Podciąganie na drążku (liczba podciągnięć)	Liczba punktów
od 6,86 do 6,90	4,5	–	–	24 i powyżej	5,4
od 6,81 do 6,85	4,8	–	–	–	–
od 6,76 do 6,80	5,1	–	–	–	–
poniżej 6,76	5,4	–	–	–	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [9]

Przedstawiony powyżej sposób oceny wyników, stwarzał potencjalną możliwość wyrównania szans i odrabiania strat pomiędzy rezultatami osiąganymi z kolejnych konkurencji. Skłaniał jednocześnie uczestników do maksymalnego wysiłku i uzyskania jak najlepszych wyników inaczej niż może mieć to miejsce w dwudzielnym systemie oceny wyników na zaliczony/ niezaliczony, gdy osiągnięcie ustalonego minimum wystarczy do zaliczenia konkurencji, a wynik lepszy nie daje dodatkowych profitów.

Postępowanie rekrutacyjne w odniesieniu do osób ubiegających się o przyjęcie do służby przygotowawczej przeprowadzane było w oparciu o zupełnie inne kryteria. Odbywało się ono na zasadach opisanych w zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP *Wytycznych dotyczące procesu postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby przygotowawczej w Państwowej Straży Pożarnej* [3], które to w zakresie oceny sprawności fizycznej kandydatów organizowane było na zasadach określonych w *Rozporządzeniu w sprawie zakresu, trybu i częstotliwości przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej strażaka Państwowej Straży Pożarnej* [4], z zastrzeżeniem, że przyjmuje się dla wszystkich kandydatów test sprawności fizycznej przewidziany jako próba dla mężczyzn. W wytycznych [3] pojawił się wymóg obowiązkowego zaliczenia próby wydolnościowej, a także testu sprawności fizycznej na ocenę minimum „dobry”. Wpływ wprowadzonego rozwiązania najłatwiej zaobserwować na podstawie analizy danych przedstawionych w tabeli 2, które pochodzą z rozporządzenia [4]. W tabeli 2 zestawiono punktowe oceny osiągniętych wyników uzyskiwanych przez kandydatów i strażaków rezultatów z trzech podstawowych konkurencji sprawnościowych: biegów na: 1000 m i 50 m oraz podciągania na drążku.

Tabela 2. Przeliczanie wyników konkurencji testu sprawnościowego na punkty dla kandydatów do służby przygotowawczej

Liczba punktów	Bieg na 1000 m (czas w min)	Bieg na 50m (czas w s)	Podciąganie się na drążku (liczba powtórzeń)	Liczba punktów	Bieg na 1000 m (czas w min)	Bieg na 50 m (czas w s)	Podciąganie się na drążku (liczba powtórzeń)
1	2	3	4	5	6	7	8
75	3	6,4	24	37	3,56		
74	3,02		23	36	3,58		
73	3,04	6,5	22	35	4	7,5	7
72	3,06		21	34	4,02		
71	3,08	6,6	20	33	4,04		
70	3,1		19	32	4,06	7,6	
69	3,12		18	31	4,08		
68	3,14	6,7	17	30	4,1		
67	3,16		16	29	4,12		
66	3,18		15	28	4,14	7,7	
65	3,2	6,8	14	27	4,16		
64	3,21			26	4,18		
63	3,22			25	4,2	7,8	6
62	3,23		13	24	4,22		
61	3,24			23	4,24		
60	3,25	6,9		22	4,26	7,9	
59	3,26		12	21	4,28		
58	3,27			20	4,3		5
57	3,28			19	4,32		
56	3,29			18	4,34	8	
55	3,3	7	11	17	4,36		
54	3,31			16	4,38		
53	3,32			15	4,4	8,1	4
52	3,33			14	4,42		
51	3,34			13	4,44		
50	3,35	7,1	10	12	4,46	8,2	

c.d. Tabeli 2.

Liczba punktów	Bieg na 1000 m (czas w min)	Bieg na 50m (czas w s)	Podciąganie się na drążku (liczba powtórzeń)	Liczba punktów	Bieg na 1000 m (czas w min)	Bieg na 50 m (czas w s)	Podciąganie się na drążku (liczba powtórzeń)
1	2	3	4	5	6	7	8
49	3,36			11	4,48		
48	3,37			10	4,5		3
47	3,38			9	4,52		
46	3,39			8	4,54	8,3	
45	3,4	7,2	9	7	4,56		
44	3,42			6	4,58		
43	3,44			5	5	8,4	2
42	3,46	7,3		4	5,1	8,5	
41	3,48			3,5	5,2	8,6	
40	3,5		8	3	5,3	8,7	
39	3,52			2	5,4	8,8	
38	3,54	7,4		1			1

Źródło: [4, załącznik 5]

Ostateczna ocena, będąca średnią arytmetyczną trzech uzyskanych wyników, przyjmowała wartość opisową zgodnie z przyjętymi w tabeli 3 zasadami.

Tabela 3. Sposób oceny ocen testów sprawności fizycznej funkcjonariuszy PSP

Średnia arytmetyczna uzyskanych punktów z konkurencji	OCENA	
	cyfrowo	słownie
poniżej 45 pkt.	1	niedostateczna
46–50 pkt.	2	słaba
51–55 pkt.	3	dostateczna
56–60 pkt.	4	dobra
61–65 pkt.	5	bardzo dobra
powyżej 65 pkt.	6	wybitna

Źródło: [4, załącznik 5]

Analizując ostateczne oceny sprawności fizycznej kandydatów i strażaków, należy pamiętać, że w procesie rekrutacyjnym, inaczej niż ma to miejsce w czasie okresowej kontroli sprawności fizycznej funkcjonariuszy PSP, nie były i obecnie nie są nadal uwzględniane, punkty preferencyjne za wiek, które wynoszą odpowiednio: 10 pkt. dla II grupy wiekowej (30-34 lata), 20 pkt. dla grupy III (35-39), 30 pkt. grupy IV (40-44), 40 pkt. dla grupy V (45-49) oraz 40 pkt. dla grupy VI – osób mających 50 i więcej lat.

W wytycznych [3] przyjęto także, że test sprawności fizycznej dla osób starających się o przyjęcie do służby przygotowawczej obejmował również: próbę wysokościową, tj.: wejście asekurowane na ustawioną pod kątem 75° drabinę na wysokość 20 m, sprawdzian z pływania polegający na przepłynięciu 50 m dowolnym stylem w czasie do 1 min, 30 s oraz w razie takiej potrzeby inne sprawdziany mające na celu sprawdzenie pożądaných umiejętności, w zależności od potrzeb wynikających ze specyfiki służby na stanowisku, na które prowadzony jest nabór – ten element oceniany był dychotomicznie (zaliczony/niezaliczony).

Porównanie przedstawionych powyżej kryteriów oceny poszczególnych prób sprawnościowych kandydatów do służby kandydackiej i przygotowawczej doprowadza do zaskakujących wyników. Okazuje się bowiem, że osoby chcące rozpocząć naukę w policealnych szkołach pożarniczych mogły dotychczas osiągać znacznie gorsze wyniki z poszczególnych konkurencji niż osoby starające się o rozpoczęcie służby przygotowawczej. Już od 2012 r. uzyskanie wartości granicznych, pozwalających na minimalnym poziomie zaliczyć test sprawności fizycznej, skutkowałoby otrzymaniem oceny niedostatecznej, gdyby ocena prowadzona była na zasadach obowiązujących w naborze do służby przygotowawczej. Sytuację tę przedstawiono na poniższym przykładzie, w którym minimalnym wartościom pozwalającym na zaliczenie testu sprawnościowego do szkół PSP (tabela 1) przypisane zostały wartości punktowe zawarte w tabeli 2:

- bieg na 1000 m – 3,35 – 50 pkt.
- bieg na 50 m – 7,65 – 32 pkt.
- podciągnię na drążku – 10 – 50 pkt.

Razem: $50 + 32 + 50 = 132$ średnia arytmetyczna – 44 – ocena niedostateczna (tabela 3).

Dotychczasowe zasady, warunki i tryb przyjmowania do służby kandydackiej i przygotowawczej w PSP wynikały, jak to pokazano powyżej, z różnych

uregulowań prawnych w tym zakresie. Należy przyjąć, że krokiem do zniwelowania między innymi dualizmu w zakresie oceny poziomu sprawności fizycznej kandydatów do służby w PSP miało być podpisane 21 grudnia 2015 r. przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych rozporządzenia [1]. Dostrzeżenie ujednolicenia zasad naboru do służby w PSP wynika z tego, że w żadnym miejscu Minister Spraw Wewnętrznych nie wskazuje na to, aby jego zamiarem było rozdzielenie zakresu obowiązujących przepisów na służbę kandydacką i przygotowawczą. Zakładając racjonalność takiego postępowania, należy uznać, że zawarte we wskazanej delegacji ustawowej przepisy i zasady postępowania obowiązywać powinny w odniesieniu do każdej osoby ubiegającej się o przyjęcie do służby w szeregach PSP.

Na mocy wskazanego rozporządzenia [1], od początku 2016 r. test sprawności fizycznej składa się z próby wydolnościowej oraz prób sprawnościowych, które przeprowadza się w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie *Ustawy o Państwowej Straży Pożarnej* [5] oraz rozporządzenia [4] opisującego zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej strażaka PSP. Próba wydolnościowa przeprowadzana jest w formie zmodyfikowanej metody harwardzkiej („Harvard step-up test”), a próby sprawnościowe składają się z następujących konkurencji: bieg na 1000 m, bieg na 50 m, podciąganie na drążku (drążek na wysokości doskocznej).

Ujednolicenie postępowania kwalifikacyjnego w zakresie testów sprawności fizycznej skutkuje więc dwoma istotnymi zmianami dla organizacji i przebiegu naboru do szkół PSP. Pierwszą z nich jest konieczność zorganizowania i przeprowadzenia próby wydolnościowej, drugą – modyfikacja w zakresie wartości wyników poszczególnych prób sprawnościowych.

Dopełnienie pierwszego warunku stwarza przed osobami odpowiedzialnymi za proces rekrutacji do służby kandydackiej szereg problemów i wyzwań, głównie natury organizacyjnej i logistycznej. Uzyskane w czasie badań dane wskazują bowiem, że każdego roku o przyjęcie do każdej z trzech szkół PSP ubiega się średnio około 900 osób, a przeprowadzenie próby jest w ocenie autora najbardziej czasochłonnym i skomplikowanym technicznie elementem postępowania rekrutacyjnego. Wpływa to między innymi na znaczne wydłużenie samego postępowania rekrutacyjnego, które może zostać znacznie

rociągnięte w czasie, np. w Szkole Aspirantów PSP w Krakowie przewiduje się, że w trakcie rekrutacji na rok szkolny 2016/2017 może ono zająć nawet trzy dodatkowe dni. Zwiększa to zarówno koszty ponoszone przez placówkę dydaktyczną, jak i uczestnika rekrutacji, który musi kilkakrotnie stawiać się w wyznaczonym czasie i miejscu, przy czym dni kolejnych części egzaminów nie następują kolejno po sobie.

Zgodnie z przyjętą metodyką, do przeprowadzenia próby wydolnościowej niezbędne jest posiadanie następującego wyposażenia: stopnia o wysokości 30 cm – dla kobiet i/lub o wysokości 40 cm – dla mężczyzn, stopera oraz metronomu. Badanie przeprowadza się w stroju gimnastycznym. Metronom nastawia się na 120 uderzeń na minutę, a czas trwania pełnego ćwiczenia wynosi: 4 min dla kobiet oraz 5 min dla mężczyzn. W ciągu podanego czasu badany wchodzi na stopień w tempie 30 razy w ciągu 1 min. Przed przystąpieniem do próby należy badanemu wyjaśnić sposób jej wykonania, można pozwolić na wsłuchanie się w rytm metronomu oraz kilka próbnych wejść. Na hasło „raz” (pierwszy takt metronomu) badany stawia swą lewą stopę na stopniu, na hasło „dwa” (drugi takt metronomu) dostawia prawą stopę do lewej (na stopień) przy całkowitym wyproście w stawach kolanowych i biodrowym, na hasło „trzy” (trzeci takt metronomu) stawia lewą stopę na podłodze, a na hasło „cztery” (czwarty takt metronomu) prawą stopę dostawia do stopy lewej (na podłogę), przyjmując postawę zasadniczą. Zgodnie z przyjętym rytmem – czas trwania jednego cyklu wynosi 2 s. Jeżeli badany utrzymuje przepisowy rytm, można wyłączyć komendę słowną. Przy próbie zmiany rytmu, należy pomóc badanemu donośnym sygnałem.

Po upływie czasu trwania pełnego ćwiczenia badany siada na krześle, a osoba prowadząca badania wykonuje pomiar częstości tętna przez 30 s, począwszy od 1 min po zakończeniu próby, następnie od 2 min oraz od 4 min (3 pomiary przez 30 s). Pełny cykl badania, bez części wyjaśniającej, trwa więc 9,5 min dla jednego badanego (jednego stanowiska).

Wskaźnik sprawności – FI – oblicza się według wzoru (1):

$$FI = \frac{(\text{czas pracy w s} \times 100)}{(2 \times \text{suma trzech pomiarów tętna})} \dots\dots\dots(1)$$

i oceniany jest zgodnie z wartościami zawartymi w tabeli 4.

Tabela 4. Wydolnościowy wskaźnik próby harwardzkiej w przełożeniu na wynik – ocenę

Wskaźnik wydolności	Wynik – ocena
50-55	słaby
56-64	dostateczny
65-79	przeciętny
80-89	dobry
90 i powyżej	bardzo dobry

Źródło: [4, załącznik 3]

Z zapisów rozporządzenia [4], wynika, że próbę kandydata do służby uznaje się za zaliczoną w przypadku osiągnięcia przez niego wskaźnika wydolności na poziomie minimum 80, co jest warunkiem koniecznym do dopuszczenia go do prób sprawnościowych.

Przeprowadzenie tak wielu prób wydolnościowych w ograniczonym czasie, w opinii autora, czasie skutkować może koniecznością:

1. prowadzenia badania na wielu stanowiskach jednocześnie, a być może także w wielu pomieszczeniach, tak by zapewniony był komfort dla osoby poddawanej próbie, możliwy obiektywny pomiar i właściwy nadzór nad każdą osobą ćwiczącą, głównie w ocenie utrzymywania odpowiedniego tempa i eliminowania osób wykonujących próbę w niewłaściwym rytmie;
2. zakupu lub wypożyczenia dodatkowego wyposażenia – stopni o odpowiedniej konstrukcji i wytrzymałości, metronomów, pulsoksymetrów, elektrokardiogramów, kardiomonitorów lub innych urządzeń służących do wiarygodnej oceny parametrów krążenia. Największą trudnością w tym zakresie wydaje się być obecnie opracowanie wiarygodnego sposobu oceny tętna – trwającego za każdym razem po 30 sek. Wartość ta nie powinna być więc ani początkową, ani średnią, ale odpowiadać rzeczywistej ilości ewolucji serca w jednostce czasu;
3. zatrudnienia osób posiadających wykształcenie medyczne i niezbędne doświadczenie zawodowe upoważniające do dokonywania i weryfikowania wiarygodności pomiaru jakości krążenia na tętnicach promieniowych lub zlecenie wykonania pomiarów, a w przyszłości być może całych testów sprawnościowych, jednostce zewnętrznej.

Faktem budzącym jednak najwięcej wątpliwości, co do słuszności wprowadzenia obligatoryjnego przeprowadzenia próby wydolnościowej u wszystkich

kandydatów, jest to, że zmodyfikowana próba testu harwardzkiego nie została pomyślana jako narzędzie selekcyjne, a raczej diagnostyczne w zakresie oceny wydolności i zdolności organizmu do odzyskiwania właściwych parametrów życiowych po wykonanym wysiłku. Metodę tę trudno uznać za właściwą jako decydującą o dalszym procesie rekrutacji, szczególnie w odniesieniu do osób o różnym wzroście i wadze. Opierając się na ocenie tętna u osoby przystępującej do egzaminu, powinno się mieć także świadomość wpływu stresu na uzyskiwany wynik i następcze przekłamanie jego interpretacji. Już samo poddawanie się ocenie powoduje u większości osób fizjologiczny wyrzut adrenaliny, który w dodatku może być proporcjonalnie wyższy, im większe znaczenie w ocenie osoby badanej ma przeprowadzana próba, co z oczywistych powodów może wpłynąć na zafałszowanie (na niekorzyść kandydata) uzyskiwanych rezultatów. Tym samym, w opinii autora, element ten nie powinien stanowić części składowej oceny sprawności fizycznej kandydatów do służby w PSP.

Wśród pozostałych zmian, jakie niesie ze sobą podpisanie przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji rozporządzenia regulującego kwestie postępowania rekrutacyjnego do PSP [1] na szczególną uwagę zasługują dotyczące oceny prób sprawnościowych. Pierwszą z nich jest rozróżnienie sposobu przeprowadzania testów sprawności fizycznej w zależności od płci kandydata, drugą (tylko w przypadku kobiet) na osoby ubiegające się o zajmowanie stanowisk związanych z bezpośrednim udziałem w działaniach ratowniczo-gaśniczych i innych stanowisk służbowych. Wymogi w zakresie prób dla mężczyzn i kobiet w zakresie trzech podstawowych konkurencji przedstawione zostały w tabeli 5.

Tabela 5. Maksymalne i minimalne wartości próby sprawności fizycznej dla kobiet i mężczyzn ubiegających się o przyjęcie do służby w PSP na stanowiskach związanych bezpośrednio z udziałem w działaniach ratowniczo-gaśniczych

Konkurencja testu sprawności fizycznej	Czas maksymalny (w min) / minimalna liczba powtórzeń	
	Kobiety	Mężczyźni
1000 m	3,40	3,29
50 m	7,70	6,90
Podciągnię się na drążku	8	12

Źródło: [1]

Z danych zawartych w tabeli 5 wynika, iż maksymalne czasy biegów i minimalne wartości dotyczące liczby powtórzeń ćwiczenia – podciągnię na drążku, odpowiadają w 100% wartościom obowiązującym w rekrutacji do służby przygotowawczej w PSP od 2012 r. Istotnie jednak różnią się od tych, jakie do tej pory dotyczyły kandydatów do szkół PSP. Znaczącą zmianą jest wprowadzenie zero-jedynkowego systemu oceny, który zakłada, że każda z konkurencji jest zaliczona lub nie. Podejście takie nie preferuje tym samym osób o wyższym niż wymagany poziomie sprawności fizycznej, nie daje także możliwości podniesienia średniej liczby punktów przy lepszym przygotowaniu lub predyspozycjach fizycznych do jednej z konkurencji sprawnościowych.

W związku z tym, że głównym celem opracowania jest ukazanie potencjalnego wpływu wprowadzenia nowych regulacji prawnych na proces rekrutacji do służby kandydackiej w PSP, w czasie badania dokonano analizy hipotetycznej konsekwencji wprowadzenia zmian na wyniki dostępnych testów sprawności fizycznej. Wyniki zawarto w tabeli 6, jej układ umożliwia nie tylko porównanie ilościowych i jakościowych wyników, jakie uzyskiwali kandydaci ubiegający się o przyjęcie do szkół aspirantów PSP w Krakowie, Poznaniu i Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie, ale także zobrazowanie wpływu zmian w sposobie oceny poszczególnych konkurencji po wprowadzeniu nowych rozwiązań legislacyjnych.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 6, najistotniejsze dla wyniku postępowania rekrutacyjnego mogą być te zmiany, które wpływają na ocenę biegu na 50 m. Dla pełnego zobrazowania skali problemu na wykresach 1 i 2 przedstawiono zależność pomiędzy liczbą osób przystępujących do tej próby, a tymi którzy ją zaliczyli w odniesieniu do starych i nowych kryteriów czasowych oceny.

Konsekwencję wprowadzenia zmiany jeszcze wyraźniej widać na wykresach kołowych (3) przedstawiających procentowe zestawienie wyników biegu na 50 m z poszczególnych lat oraz ich potencjalną modyfikację po przyjęciu, wynikających z nowego rozporządzenia [1], podwyższonych wymagań w zakresie sprawności fizycznej.

Tabela 6. Wyniki testów sprawności fizycznej kandydatów do Szkół Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie i Poznaniu oraz Centralnej Szkoły Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie podlegających rekrutacji w latach 2010–2014

ANALIZA WYNIKÓW EGZAMINÓW DO SZKÓŁ ASPIRANTÓW PSP I CENTRALNEJ SZKOŁY PSP TEST SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ	SA PSP KRAKÓW				SA PSP POZNAŃ				CS PSP CZĘSTOCHOWA				RAZEM ŁĄCZNIE						
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011		2012	2013	2014			
	RAZEM				RAZEM				RAZEM										
DOPUSZCZENI DO EGZAMINU	832	941	921	716	968	4378	746	766	739	855	1073	4179	797	983	975	1052	1048	4855	13412
NIE STAWILI SIĘ NA EGZAMIN	135	143	191	155	161	785	116	124	118	177	220	755	135	142	198	247	217	939	2479
NIE PRZYSTĄPILI DO KONKURENCJI	52	57	39	36	44	228	0	0	0	0	0	0	23	25	45	50	35	178	406
Bieg 1000m	136	152	136	110	150	684	133	130	124	157	191	735	182	210	230	201	206	1029	2448
Drażek	1	45	34	35	49	164	56	27	34	49	72	238	45	48	35	34	44	206	608
PRZYSTĄPIŁO	657	753	697	526	758	3391	574	615	587	629	781	3186	614	793	742	771	787	3707	10284
ZALICZYŁO stare przepisy	577	658	623	462	687	3007	517	524	515	529	689	2774	493	670	585	612	650	3010	8791
NIE ZALICZYŁO stare przepisy	80	95	74	64	71	384	57	91	72	100	92	412	121	123	157	159	137	697	1493
ZALICZYŁO nowe przepisy	479	578	518	368	587	2530	463	464	437	421	593	2378	392	538	431	468	523	2352	7260
NIE ZALICZYŁO nowe przepisy	178	175	179	158	171	861	111	151	150	208	188	808	222	255	311	303	264	1355	3024
WZROST BRAKU ZALICZENIA	98	80	105	94	100	477	54	60	78	108	96	396	101	132	154	144	127	658	1531
PRZYSTĄPIŁO	645	741	691	524	762	3363	630	642	621	678	853	3424	636	816	732	755	796	3735	10522
ZALICZYŁO stare przepisy	598	675	631	475	682	3061	545	596	549	606	757	3053	570	721	641	700	719	3351	9465
NIE ZALICZYŁO stare przepisy	47	66	60	49	80	302	85	46	72	72	96	371	66	95	91	55	77	384	1057
ZALICZYŁO nowe przepisy	131	97	93	61	77	459	82	122	93	103	140	540	105	123	83	120	150	581	1580
NIE ZALICZYŁO nowe przepisy	514	644	598	463	685	2904	548	520	528	575	713	2884	531	693	649	635	646	3154	8942
WZROST BRAKU ZALICZENIA	467	578	538	414	605	2602	463	474	456	503	617	2513	465	598	580	569	580	2770	7885
PRZYSTĄPIŁO	558	643	591	450	649	2891	488	512	497	521	662	2680	477	631	547	604	625	2884	8455
ZALICZYŁO stare przepisy	505	605	551	422	611	2694	472	484	466	492	616	2530	449	607	527	578	597	2758	7982
NIE ZALICZYŁO stare przepisy	56	41	44	29	46	216	16	28	31	29	46	150	28	24	20	26	28	176	492
ZALICZYŁO nowe przepisy	466	563	500	380	573	2482	430	443	430	461	546	2310	412	562	482	532	531	2519	7311
NIE ZALICZYŁO nowe przepisy	92	80	91	70	76	409	58	69	67	60	116	370	65	69	65	72	94	365	1144
WZROST BRAKU ZALICZENIA	36	39	47	41	30	193	42	41	36	31	70	220	37	45	45	46	66	239	652

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych historycznych szkół psp

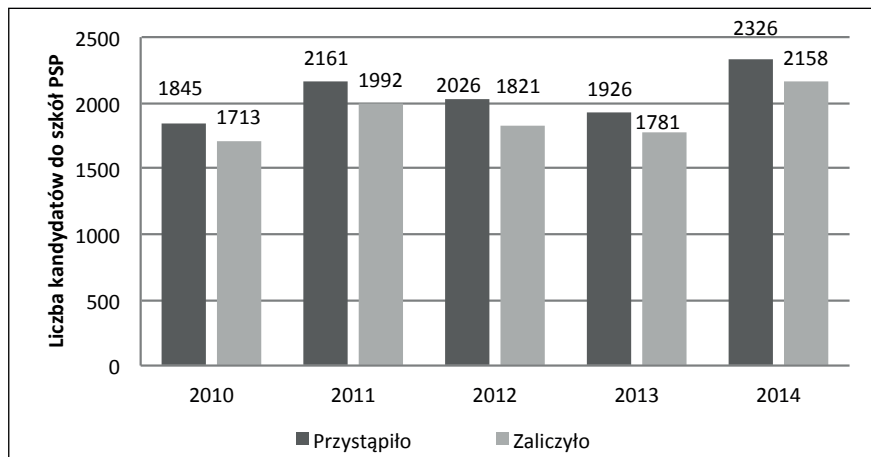
LEGENDA:

Stare przepisy – obowiązujące w rekrutacji do służby kandydatkiej do 2015 roku tabele zawierające maksymalne: czasy biegu na 1000m i 50m oraz minimalną ilość podciągnięć na drążku (odpowiednio: 3m35 sek.; 7,65 sek.; 10 podciągnięć)

Nowe przepisy – obowiązujące w rekrutacji do służby przygotowawczej wartości maksymalne: czasy biegu na 1000m i 50m oraz minimalną ilość podciągnięć na drążku (odpowiednio: 3m29 sek.; 6,90 sek.; 12 podciągnięć)

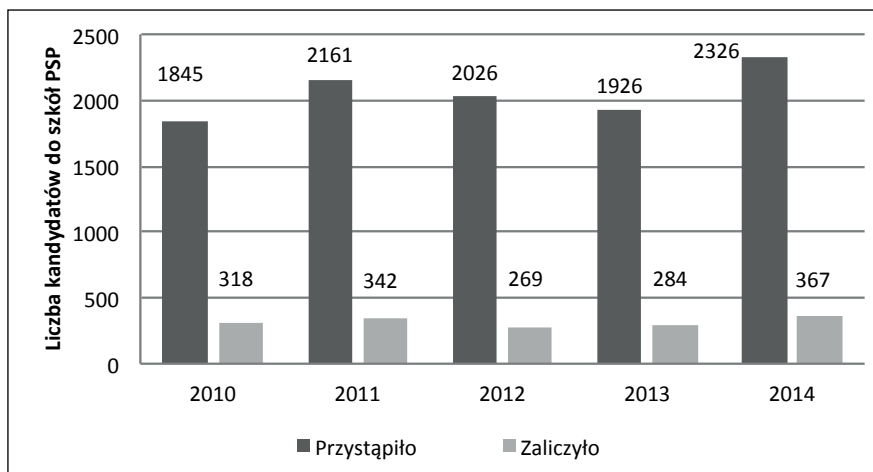
* część danych wykorzystanych w badaniu pozyskana została w toku realizacji projektu rozwojowego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pt. „Opracowanie sylwetki sensomotorycznej oraz procedury badań wydolnościowych ratowników KSRG w wystandardyzowanych czynnościach ratowniczych”.

Wykres 1. Zestawienie liczby uczestników i wyniku biegu na 50 m kandydatów do szkół PSP w latach 2010–2014 wg dotychczasowych kryteriów oceny

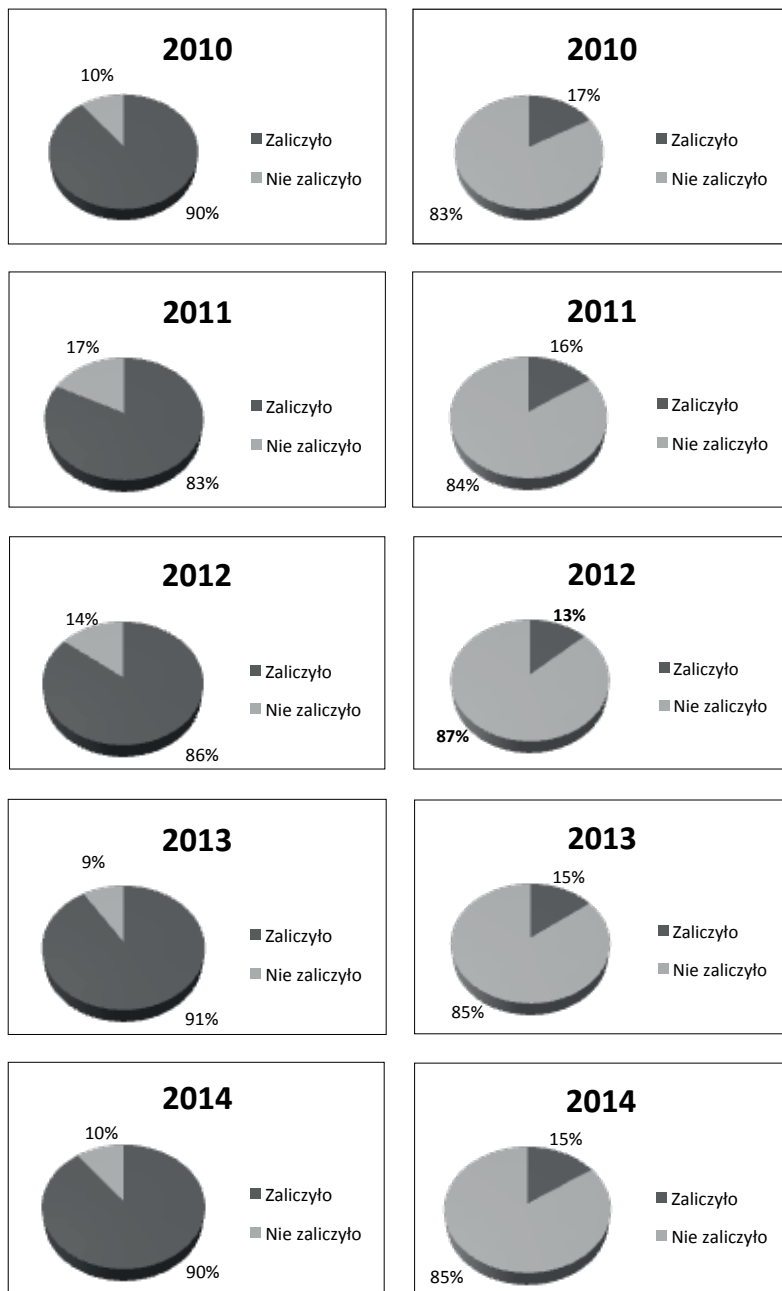
Źródło: opracowanie własne.

Wykres 2. Zestawienie liczby uczestników i wyniku biegu na 50 m kandydatów do szkół PSP w latach 2010–2014 uwzględniające nowe kryteria oceny

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 3. Procentowe zestawienie wyników biegu na 50 m z lewej strony wg dotychczasowych kryteriów, z prawej z uwzględnieniem podwyższonych wymagań

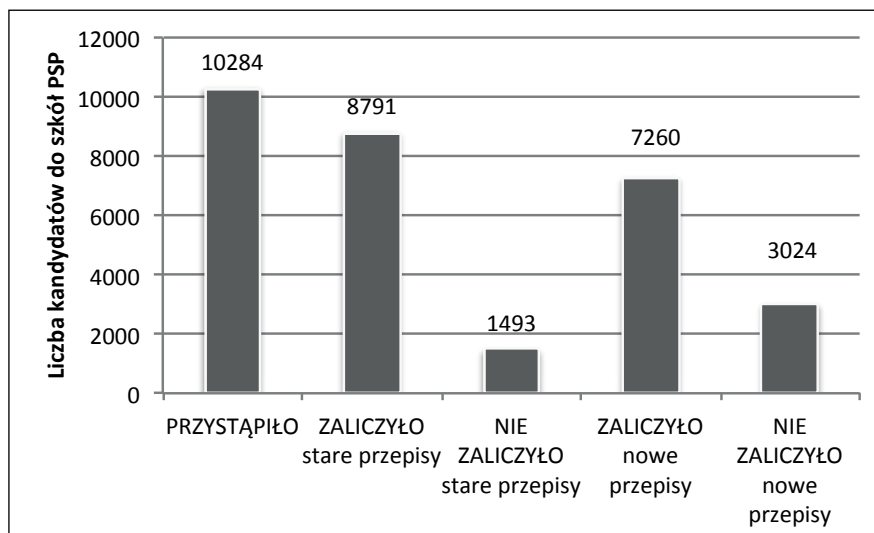
Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z przytoczonych powyżej wyników, przyjęcie podwyższonego kryterium oceny kandydatów spowodowałoby istotny wzrost liczby osób, które nie sprostałyby postawionym wymogom. Spośród 10 522 osób, które przystąpiły do tego testu zaliczenie uzyskałoby jedynie 1580, co stanowi zaledwie 15% ogółu badanej populacji (średnio ok. 105 osób rocznie w każdej ze szkół). Ciekawostką jest to, iż biorąc pod uwagę uśrednioną liczbę pozytywnych wyników osiągniętych przez kandydatów do poszczególnych szkół pożarniczych w latach 2010–2014, tj.: 92 osoby (13,64% kandydatów) w Krakowie, 108 (16,41% kandydatów) w Poznaniu, oraz 116 (15,55% kandydatów) w Częstochowie, oraz średnią liczbę miejsc przyznawanych przez Komendanta Głównego PSP w danych latach na kształcenie w systemie dziennym, oscylującą w granicach 90, w czterech przypadkach, tylko na podstawie wyników z przeprowadzenia tej jednej konkurencji sprawnościowej, nie udało się zgromadzić wystarczającej liczby kandydatów do obsadzenia wszystkich wolnych miejsc i zamknąć rekrutacji. Zastanawiające jest to, że kryterium dostania się do szkoły pożarniczej jest w stanie spełnić zaledwie 15% młodych osób, które, jak pokazuje doświadczenie zawodowe autora, w znacznej części przez wiele miesięcy przygotowują się do egzaminów sprawnościowych. Otwartym na tym etapie analizy pozostaje pytanie o to, czy kryteria naboru do służby powinny korelować z możliwościami fizycznymi danej populacji w konkretnym czasie i miejscu, oraz czy nie są one nadmiernie wygórowane dla obecnej populacji 19–23-latków ubiegających się o przyjęcie do szkół pożarniczych?

W podobny sposób, jak bieg na 50 m, opracowano rezultaty osiągnięte podczas pozostałych dwóch konkurencji sprawnościowych. Na wykresie 4 zestawiono dane dotyczące podciągania się na drążku, a na wykresie 5 – biegu na 1000 m. Oba wykresy prezentują również wpływ starych i nowych kryteriów oceny na liczbę osób zaliczających konkurencję.

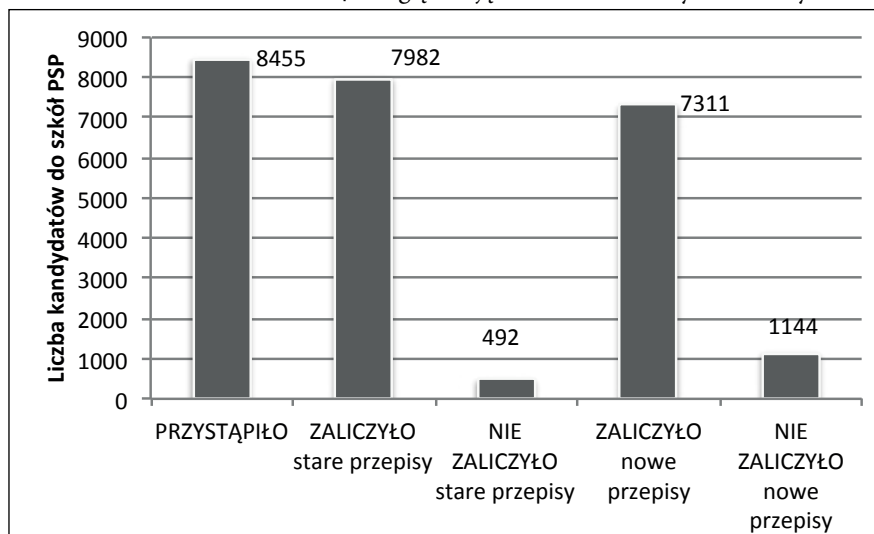
Tym razem wzrost negatywnych wyników prób wynosi: dla podciągania na drążku z 14,5% do 29,4% oraz dla biegu na 1000 m z 5,8% do 13,5%, co oznacza zwiększenie się liczby osób niezaliczających prób w pierwszym przypadku o ponad 132%, a w drugim o ponad 102%.

Wykres 4. Zestawienie liczby uczestników i wyniku konkurencji podciąganie się na drążku kandydatów do szkół PSP w latach 2010-2014 uwzględniające stare i nowe kryteria oceny

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 5. Zestawienie liczby uczestników i wyniku biegu na 1000m kandydatów do szkół PSP w latach 2010-2014 uwzględniające stare i nowe kryteria oceny

2. Dyskusja

Przebieg i zasady oceniania testów sprawności fizycznej przeprowadzanych w procesie rekrutacji do szkół PSP są powszechnie dostępne i znane osobom ubiegającym się o przyjęcie do służby kandydackiej. Można więc założyć, iż osoby przystępujące do rekrutacji świadome są znaczenia osiągniętych z poszczególnych konkurencji wyników oraz, że znaczna część kandydatów przygotowuje się do testów sprawnościowych przez dłuższy czas. Populacja ponad 10 000 kandydatów bez wątplenia stanowi cenny i wiarygodny materiał badawczy ukazujący poziom sprawności fizycznej osób między 19. a 23. rokiem życia. Można jednocześnie założyć, iż nie jest średnią populacji, ale grupą oceniającą powyżej przeciętnej swoje predyspozycje do wykonywania prac przebiegających ze znacznym obciążeniem fizycznym i wydatkiem energetycznym.

Z punktu widzenia nauki istotnym jest odniesienie stawianych wymagań i osiągniętych przez kandydatów do PSP rezultatów z wynikami testów sprawności fizycznej prowadzonych na danej populacji. W celu porównawczym posłużono się wynikami testów sprawności fizycznej osiąganymi przez 19-letnich mężczyzn, które opracowane zostały w tabelach punktacyjnych Międzynarodowego Testu Sprawności Fizycznej dla chłopców z gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych przygotowanych przez pracowników Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie w 2012 r. [6, s. 7-11]. Zastosowana przez autorów testu punktacja zawiera się między 100 a 1 pkt.. Na podstawie powyższego ustalono, iż:

- a) minimalna wartość podciągnięć na drążku – 12 powtórzeń – daje 62 pkt., a wyższą wartość jest w stanie osiągnąć jedynie 11,5% z badanej grupy – do tej pory – 10 powtórzeń dawało odpowiednio – 58 pkt. i 21,2%;
- b) maksymalny czas biegu na 50 m – 6,90 s – skutkuje przyznaniem 59 pkt., a przybliżony odsetek mężczyzn z wynikiem lepszym sięga 18,4%, do tej pory – czas 7,65 s dawał – ok. 48 pkt., co oznaczało, że ok. 58% badanych osiągnęło lepszy wynik;
- c) maksymalny czas biegu na 1000 m – 3,29 s – przekłada się na 61 pkt., a lepszy wynik osiągnąć jest w stanie 13,6% mężczyzn w tej grupie wiekowej, do tej pory – czas 3,35 s – przeliczany był na wartość 58 pkt., co oznaczało, że ok. 18% osób w tej grupie wiekowej było w stanie pokonać ten dystans szybciej.

Jak wynika z przytoczonych powyżej danych, zaledwie kilkanaście procent (od 11,5% do 18,4%) 19-letnich mężczyzn mieszkających w Polsce jest w stanie osiągnąć rezultaty lepsze od wymaganych w procesie rekrutacji do służby w PSP. W ocenie autora, tak wysoki poziom wymagań sprawności fizycznej nie znajduje uzasadnienia w odniesieniu do specyfiki strażackiego rzemiosła, czego dowodzą między innymi wymagania, jakie muszą spełniać funkcjonariusze w kolejnych latach służby.

Interesujące, w kontekście podnoszenia wymagań w zakresie przygotowania fizycznego do pełnienia służby w PSP, jest również odniesienie się do danych historycznych. Okazuje się bowiem, że w trakcie poprzednich edycji testów sprawności fizycznej dzieci i młodzieży polskiej przeprowadzanych pod koniec ubiegłego wieku, osiągnane wyniki dla populacji 19-letnich mężczyzn były lepsze, niż ma to miejsce dzisiaj – np. obecny poziom 61 pkt. dla biegu na 1000 m zakładał, że osoba badana pokona zadany dystans w czasie 3,18 min – więc o 11 s. szybciej niż w drugiej dekadzie XX. wieku. [7, s. 46] W odniesieniu do pozostałych dwóch konkurencji sprawnościowych zmian nie zaobserwowano. Można więc przyjąć, że to raczej nie ogólny wzrost poziomu sprawności fizycznej ogółu społeczeństwa stał się impulsem do podwyższenia wymagań stawianych przyszłym strażakom, bowiem obserwowane pogorszenie średnich wyników biegu na 1000 m dla grupy młodych mężczyzn zaowocowało w PSP podniesieniem limitu o 6 s. Abstrahując od działań ratowniczych, sytuację taką uznać należy za trudną do racjonalnego uzasadnienia.

Wprowadzenie na początku 2016 r. regulacji prawnych w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w PSP, ze względu na brak określenia tego, jakiej grupy dotyczą – w domyśle całości kandydatów, zaowocowało szeregiem trudności i problemów nietrywialnych do natychmiastowego rozwiązania.

Po pierwsze, pamiętając o tym, że ostatnim dniem na składanie podań przez kandydatów jest 15 maja, należało w trybie pilnym ogłosić zmiany w zakresie prowadzonego postępowania rekrutacyjnego. Oznacza to, że osoby planujące dostać się do którejś z trzech szkół PSP o warunkach, jakim muszą sprostać w trakcie egzaminu wstępnego dowiedziały się dopiero w styczniu. Po drugie, rozporządzenie [1] narzuca dychotomiczne podejście do oceny prób sprawnościowych, mimo to postanowiono zmodyfikować kryterium oceny sprawności fizycznej kandydatów, wprowadzając dodatkowe kryterium

punktowe. Jego wartość, na podstawie danych dotyczących rekrutacji na dzienne studium aspiranckie [10] zawarto w tabelach 7, 8, 9.

Tabela 7. Kryteria oceny biegu na 50 m

Czas [s]		pkt
od	do	
6,20 i poniżej		6
6,21	6,30	5,4
6,31	6,40	4,5
6,41	6,50	3,9
6,51	6,60	3,3
6,61	6,70	2,4
6,71	6,80	1,5
6,81	6,90	0
6,91	7,00	-1,5
7,01	7,10	-3
7,11	7,19	-4,2
od 7,20 dyskwalifikacja		

Tabela 8. Kryteria oceny biegu na 1000 m

Czas [min]		pkt
od	do	
2:58 i poniżej		6
2:59	3:00	5,7
3:01	3:02	5,4
3:03	3:04	5,1
3:05	3:06	4,8
3:07	3:08	4,5
3:09	3:10	4,2
3:11	3:12	3,9
3:13	3:14	3,6
3:15	3:16	3,3
3:17	3:18	3,0
3:19	3:20	2,7
-	3:21	2,4
-	3:22	2,1

c.d. Tabeli 8.

Czas [min]		pkt
od	do	
2:58 i poniżej		6
-	3:23	1,8
-	3:24	1,5
-	3:25	1,2
-	3:26	0,9
-	3:27	0,6
-	3:28	0,3
-	3:29	0
-	3:30	-0,3
-	3:31	-0,6
-	3:32	-0,9
-	3:33	-1,2
-	3:34	-1,5
-	3:35	-1,8
-	3:36	-2,1
-	3:37	-2,4
-	3:38	-2,7
-	3:39	-3
więcej niż 3:39 dyskwalifikacja		

Tabela 9. Kryteria oceny podciągania się na drążku

Liczba podciągnięć	pkt
28	6
27	5,7
26	5,4
25	5,1
24	4,8
23	4,5
22	4,2
21	3,9
20	3,6
19	3,3

c.d. Tabeli 9.

Liczba podciągnięć	pkt
18	3,0
17	2,7
16	2,4
15	2,1
14	1,8
13	0,9
12	0
11	-1,5
10	-3
Mniej niż 10 dyskwalifikacja	

Źródło: [9]

W ocenie autora, przyjęcie powyższych wskaźników, pomimo ich braku we wskazanych powyżej aktach prawnych, jest trudne do uzasadnienia, głównie dlatego, że kolejny raz powstaje dualizm w zakresie oceny sprawności fizycznej kandydatów do PSP, na niekorzyść osób ubiegających się o przyjęcie do służby przygotowawczej. Także pojawienie się kryterium przyznawania wartości ujemnych nie jest do końca zrozumiałe, gdyż w różny sposób potraktowane zostały poszczególne konkurencje. W porównaniu do lat ubiegłych, maksymalny czas na 50 m – 7,65 s, skrócony został do 7,19 s, co skutkuje przyznaniem 3 pkt. ujemnych, ale czas na 1000 m wydłużony został z 3,35 min, do 3,39 min – również z przyznaniem 3 pkt. ujemnych. Ocena konkurencji podciągnię na drążku pozostała bez zmian w zakresie minimalnej liczby powtórzeń, za to pojawiły się punkty ujemne między 10 i 11 ewolucji (odpowiednio 3 i 1,5 pkt.).

3. WNIOSKI

1. Uregulowanie problemów związanych z organizacją i przebiegiem postępowania kwalifikacyjnego do Państwowej Straży Pożarnej w zakresie testów sprawności fizycznej dokumentem prawnym o randze rozporządzenia należy uznać za dobre rozwiązanie, szczególnie mając na uwadze

ujednolicenie procesu rekrutacji do służby kandydackiej i przygotowawczej. Mimo to kryteria oceny prób sprawnościowych w procesie rekrutacji do szkół nie są obecnie zgodne ani z przedmiotowym rozporządzeniem, ani dotychczasową praktyką w tym zakresie.

2. Próba wydolnościowa ze względu na swój charakter nie powinna stanowić elementu postępowania rekrutacyjnego.
3. Wprowadzane kryteria oceny sprawności fizycznej, nie uwzględniające ani wieku kandydata, ani jego sylwetki (korelacji pomiędzy wzrostem i wagą), promują osoby o lekkoatletycznej sylwetce, a ich osiągnięcia w czasie egzaminu, nie muszą przekładać się na siłę i sprawność w wykonywaniu podstawowych i specjalistycznych czynności ratowniczych. Wielu strażaków charakteryzujących się atletyczną budową ciała doskonale radzących sobie w trakcie działań ratowniczych nie byłaby w stanie sprostać tak sformułowanym oczekiwaniom. Pozostawienie takich samych wymagań dla potencjalnych uczniów – osób do 23. roku życia, jak i innych kandydatów, często posiadających już specjalistyczne wykształcenie i doświadczenie zawodowe niezbędne do wykonywania specjalistycznych czynności ratowniczych, a co za tym idzie zdecydowanie starszych, może w znacznym stopniu utrudnić pozyskiwanie posiadających odpowiednie kompetencje kadr.
4. Wykazane rozbieżności pomiędzy wynikiem oceny poszczególnych konkurencji sprawnościowych wchodzących w skład procesu rekrutacyjnego, a wartościami akceptowalnymi w czasie okresowej oceny funkcjonariuszy budzą uzasadnione wątpliwości dotyczące sensu takiego rozróżnienia. Poddawany ocenie po roku służby funkcjonariusz może osiągać znacznie gorsze wyniki, a ich poziom nie wpływa w obecnym stanie prawnym na możliwość lub brak możliwości udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych.
5. Dychotomiczne podejście do oceny wyniku testu sprawności fizycznej wydaje się być dobrym rozwiązaniem pod warunkiem uwzględniania wyników ogólnodostępnych testów sprawności fizycznej danej populacji mieszkańców Polski.
6. Wyniki testów sprawności fizycznej kandydatów do służby w PSP powinny podlegać ciągłym analizom i być udostępniane każdego roku w postaci opracowań statystycznych wydawanych przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej.

LITERATURA:

- [1] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 21 grudnia 2015 r. w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Państwowej Straży Pożarnej (DzU z 2016, poz. 30).
- [2] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 11 sierpnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad, warunków i trybu przyjmowania do służby kandydackiej w Państwowej Straży Pożarnej (DzU z 1997, nr 101, poz. 638).
- [3] Wytyczne Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej dotyczące procesu postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby przygotowawczej w Państwowej Straży Pożarnej, Nr BK-I-100/18-2/2012 z 28 grudnia 2012 r.
- [4] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 27 października 2005 r. w sprawie zakresu, trybu i częstotliwości przeprowadzania okresowych profilaktycznych badań lekarskich oraz okresowej oceny sprawności fizycznej strażaka Państwowej Straży Pożarnej (DzU, nr 261, poz. 2191).
- [5] Ustawa z 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (DzU z 2013, poz. 1340, z późn. zm.).
- [6] Dobosz J., Tabele punktacyjne Testu Międzynarodowego dla chłopców z gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, Warszawa 2012.
- [7] Pilicz S, Przewęda R., Dobosz J., Nowacka-Dobosz S, Punktacja sprawności fizycznej młodzieży polskiej wg Międzynarodowego Testu Sprawności Fizycznej, Kryteria pomiaru wydolności organizmu testem Coopera, Warszawa 2005.
- [8] Projekt rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby przygotowawczej w Państwowej Straży Pożarnej z 2 listopada 2015. Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych sygn. DP-III-0231 -38/2015EMis.
- [9] www.cspsp.pl/index.php/pl/245 (dostęp 20.03.2016)
- [10] www.sapsp.pl (dostęp 20.03.2016)